

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 8 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és unnepek utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 24.

Nemzeti kultur-politika.

Kétségtelenül áll, hogy tisztáznunk kell minden oly kérdést, mely nemzeti mivoltunkat a legtávolabbról is illeti, melynek megoldásától a magyar faj konszolidációja függ. Nos hát ez a szándék meg van bennünk és tisztázni is akarjuk nemzeti kultur politikánk eddig meg nem oldott kérdéseit még pedig a jelen századnak megfelelőleg gőzerővel és villámgyorsasággal. Egész határozottsággal állíthatjuk, hogy bele vagyunk merülve egészen a nemzeti politikába. Nem is csuda! Itt tágabb a tér, s azt gondoljuk, hogy talán több a teendő, mint az önkulturánk terén.

Mi is volt eleinte ezzel a kényes dologgal a célunk? Akartuk, hogy a magyar faj nemzetsége által ostromolt végvárai megerősödjének, biztosítva legyenek; akartuk, hogy a magyar faj pusztulásának és hátrálásának az idegen nemzetségek elől elejét vegyük, de expansiv terjedését csak annyiban mozdítottuk elő, amennyiben oly ható okokat távolítottunk el, melyek a természetes terjedésnek útjában állottak. Ebből állott a mi nemzeti politikánk évtizedekig. És ez idáig igen természetesnek látszik. Akinek a háza ég, az oltás után lát; akinek a gátja szakad — betönni igyekszik. Ez a »missió« nem feledkezett meg mellék tekintetekről.

Azok a derék férfiak, akik e mozgalmat eszélyesen s eredményesen vezették, illetve megindították, — aligha gondolták azt, hogy az általuk megindított *nemzeti kultur-politika* egykor minden más te-

kintetek fölé kerekedik és ferde útra tér. Most nincs az a kormányzati ág, mely nagyobb gondosságot, tapintatot, eszélyességet igényelne, — mint a nemzeti politikai. Ments' Isten e téren a habozó cselekvéstől, a durva önkénytől, az ügyetlen, türelmetlen, ideges kéztől, mert mind kiöntögeti azt a mérges, emésztő folyadékot, melyet neutralizálni volna voltakép feladata. A nyílt önkény minden bizonynyal reakciót támaszt, az ingatagság, a gyengeség látszatát, míg az eszélyes, higgadt munkálkodás szép eredményeket hoz létre. Egyet szeretnék a »nemzeti szövetség« pezsgőző urainak a fülébe sugni s mindazoknak, akik a nemzeti politikába hivatva érzik magukat beleszólni, *hogy dobbal nem lehet verebet fogni*. Kevesebb kiabálás és több komolyság. Ha ezer éves multunk és faji szívósságunk nem segít ki minket e faj harcából, — akkor hiába minden egyleti tevékenység, hiába minden kormányhatalom, mert nem segít ez ellen még *Bölny* intendáns se, kinek egyik lapársunk véleménye szerint Brassóban — vagy hol — kellene mulattatni azt az egynehány államvasuti tisztviselőt, akit a miniszter haragja, vagy a föltétlen előléptetés oda vetett s akik bizonyára szintén jobban szeretnék színlelőadást itt hallgatni, mint Brassóban.

Nem akarhatja ugyan senki sem a színházakat mint kultur-tényezőket kicsinyelni, de midőn ezt elismerjük, — nem szabad megelégedezni egyszersmind bizonyos mellék tekintetekről sem. Jelenben nemzeti politikánk határozottan helytelen irányban halad, mert ép' e mellék tekinteteket hagyja figyelmen kívül. Az állami budget igen nagy megterhelésével is-

kolákat állítunk fel mind a nemzetiségi vidékeken és azonkívül minden módon odahatunk, hogy a magyarosodást terjesszük, — ez alatt pedig a baj hátunk mellé kerül és felüti magát a magyar helyeken a teljes dissolutio. Szép tehát az alma héjára nézve — de belül rothad.

Csudálatos az a nagylelkűség, mely városunk egynehány tagját elfogja amikor a brassói magyarok segélykiáltását hallja és megfoghatatlan is lenne egyszersmint, ha a vastag lóláb nem kandikálna ki. Ez a nagylelkűség pedig azon kesereg, hogy miért nem megy Bölny József intendáns 40,000 forintos szintársulatával nemzeti missiói teljesíteni Brassóba s miért teszi tönkre a vidéki színészetet (értsd: Leszkayt). Nagyon ködös fogalmak vannak itt a 40000 frt (?) államsegély célját illetőleg.

Ez államsegély — szerény véleményem szerint — sem többet, sem kevesebbet nem akar, mint Kolozsvárt, mely ugy szellemi tekintetben, mint nagy történelmi multjánál fogva az ország második városa — megfelelő szintársulattal látni el. Ott teljesít valóban a »Nemzet színház« igazi nemzeti kultur »missiót«, midőn a nemzetségek által erősen szorongatott várost a többi tényezőkkel vállvetve igyekszik megmenteni a magyarságnak s amit e hatáskörön kívül tesz, vagy nem tesz, az mind mellékes. Ha elismerjük a színházak kultur fontosságát és ha nem »ősbudavári nemzeti kulturintézmény«-nyel állunk szemben, akkor hivatását mindenütt teljesítheti, legyen az akár Brassó, akár Nagyvárad. Ne hajtsuk tul a nemzeti politikát, mert amit megnyerünk a réven, azt elveszítjük a vámon.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A redőnyök.

Irt: Stella.

A nap lemenőben van. Aranyugorait még egyszer visszaküldi a pezsgő városnak, biborba öltöztetve a házak kupoláit, glóriát vonva a tornyok csucsaira, bucsucsókot nyom a vén Gellért romára, azután nyugodni tér. Gyönyörű juniusi est van. Kiki igyekszik a nap fáradalmait üdítő sétában kipihenni, minden ember siet ott hagyni a szobát s szívni a sétaterek ózondus levegőjét. Én is siettem, de nem azért, hogy a sétában üdülést, szórakozást találjak, hanem, hogy ismét dologhoz fogjak, mert a szigorlatok közeledtek s én még meglehetősen készületlenül állottam. Lakásomban — mely egy harmadik emeleti szobácskából állott — érkezve, elköltöttem szerény vacsorámat s kényelembe helyeztem magam s az ablakhoz ülök, hogy egyelőre még ne kelljen lámpát gyújtanom.

A tanulás azonban sehogy sem ment, szórakozott voltam, bármennyire igyekeztem is küzdeni ellene, gondolataimat helyes irányba terelni semmikép sem sikerült. Szemeim önkénytelenül keresték az átelleni ház második emeletének ablakait, melyek egyikében egy bájos fejecske szokott megjelenni, de most hiába keresem azt a szőke fejet, azokkal a ragyogó

kék szemekkel, rózsás arczczal, nem találom, a redőnyök makacsul lezárva. És ez igazán borzasztó, már negyedik napja vagyok itt ugyan azon időben s várok, de ugy látszik hiába.

Oh azok az ördögös redőnyök! Hány órát raboltak el tőlem, melyeket komoly tanulással kellett volna töltönnem. Minő végtelen ellenszenvvel viseltetem azóta irántok! Hisz' megfosztottak egy bájos jelenség látásától. Most is várok még, hátha felnyílnak azok, de hiába; szürkülni kezd, az esthomály ráborítja sűrű fátyolát a városra, elföldi a kilátást. A csillagok milliárdjai kigyulnak.

Képzeletem elragad, lelkiszemeim előtt minden csillag egy-egy nap lesz, melynek fényugorai áttörnek az éj sötét homályán. Átlátok a redőkön s előttem áll a szép szőke fej tulajdonosa. Az az asszony mely benyomást tett reám. Minek is láttam meg s éppen most szigorlat előtt! Nem bírok tanulni, az a jelenet, mely közöttünk lefolyt, mindig előttem van. Nem tudok tőle szabadulni! De vajjon hová lett?

Férj uram értett hozzá, hogyan kell a mádkátt elbujtatni, alkalmasint hosszú szárnyai lehettek, szükséges volt időnkint lenyesni.

* *

Jó idő óta visszavonultam a társaságtól, a vig cimboráktól, hogy komolyan dologhoz lássak. A nappalt a tanítás no meg az egyetemre járás vette igénybe, az estét kellett hát a ta-

nulásnak szentelni. Alig a tavaszi esőzések tartottak csak ment a dolog, de a mint a szép idő beállt a kellemes nyári estéket négy fal között tölteni az anatómiát tanulmányozva, bizony önmegtartózkodásba került. Egy ilyen szép estén — mert már kora délután neki fogtam a tanulásnak — nem volt türelmem, a sétáló csakugy nyüzsögtek ablakom alatt; kikönyökölttem tehát, élvezettel szíva az üde esti levegőt s bodor füstöt bocsájtva szivaromból. Egy ideig néztem az ember áradatot, majd összefutott szemeim előtt minden, az alakokat egyenkint megkülönböztetni nem tudtam, zavaros tömeget láttam csupán, alak, idom nélkül. Ábrándoztam. Képzeletem, mely mindig élénk volt, a legtarkább képeket állította előm, láttam magamat mint kész orvost körülvevő a pátiensek nagy seregétől. Mindannyian segélyt vártak tőlem, mindenike lázas izgatottsággal lesi ajkaimról a szót, mely hite szerint irt ad fájdalomra. Keblem dagadt az önértettől s a hivatás szeretettől áthatott buzgó ténykedés csodáit művelt. Majd újabb kép tárult előm, láttam álmaim ideálját megtestesülve, ki igéző mosollyal ajkán — fogad, midőn fáradtságtól kimerülve jövök otthonomba pihenni, új erőt gyűjtendő a további munkához. Szinte éreztem mint simítja el homlokomról a felhőket s igyekszik kedvességével, gyöngédségével — elűzni a gondokat, miket a létért való küzdelem, a házsa a kenyérért — okoz. Szemeim most véletlenül

A magyarságot megfosztani, — nemzeti politika tulhajtásából — a kultura hatásától: ez egyszerűen nevetséges és az a »Segélykiáltás«, mely Brassóból mondatik hangzani, nem más mint egy elpu-fogatott frázis.

Micskei István.

Kossuth gyalázói és a néppárt.

Zimándy könyvének német nyelven való megjelenése alkalmából az országgyűlési néppárt ismételtén, írásban és szóban nyíltan kijelentette, hogy azzal semmiféle solidaritást nem vállal s azt helyteleníti. Mindazáltal a sajtóban úgy mint a parlamentben többször támadták ezért a néppártot.

Lepsényi lapjának, a Magyar Néplapnak legutóbbi számában megjelent hirdetés kapcsán ismét megújult ez irányban a hajsza a néppárt ellen.

A felmerült alaptalan híresztelésekkel szemben a néppárt határozottan állást foglalt s a következő jegyzőkönyvet adta ki ebben az ügyben:

Az országgyűlési néppárt ma este tartott értekezletén vonatkozással a Magyar Néplap május hónap 20-iki számába megjelent hirdetésre, melyben a Zimándy-féle Kossuth Lajos a világtörténet ítélőszéke előtt című füzetet díjtalanul ígéri az azt kívánóknak, a minek aztán Komjáthy Béla képviselő ur mai parlamenti felszólalása volt a folyamánya; továbbá vonatkozással a Magyar Hírlap mai vezércikkére, melyben határozottan azt merészkedik állítani, hogy az a bizonyos jótévkő főúr, a kinek anyagi hozzájárulásával azt a hírhedt könyvet ingyen osztogatják, Zichy Nándor gróf volna: ezennel kijelenti, hogy azt a hirdetést *határozottan rosszalja, helytelennek tartja éppugy, mint azt*, hogy kegyeletet sértő irodalmi termékek bárki által és bárkinek ajándékba adassanak és hogy az a hirdetés *a párt tudta és beegyezése nélkül* került ama lapba, a mely egyébként *nem is a párt organuma*, hanem Lepsényi Miklós orsz. képviselő *magántulajdona*, a melyben foglaltakért az országgyűlési néppárt semmiféle felelősséget sem nem vállalt, sem nem vállal.

Nem különben és a legnagyobb megbot-

ránkozással utasítja vissza azt az alaptalan gyanúsítást, mintha Zichy Nándor gróf volna az a főúri jótévkő, mert mind ő, mind a néppárt egyéb vezérő főurai teljesen távol állanak ettől az ügytől és helytelenítik a politikai harcznak ily modorban való viselését. Kelt Budapesten, 1898 május 23-dikán. Major Ferencz, jegyző. Molnár János, pártelnök.

Ami magát Lepsényi Miklóst illeti ő is eleget tett e tekintetben kötelességének.

A képviselőház mai ülésén — mint tudósítónk sürgönyzi — *férfiassan, nyilvánosan bocsánatot kért* a Háztól s a kérdéses hirdetésre vonatkozólag kijelentette, hogy azt már egyszer kidobatta a lapból s most tévedésből került bele.

Kijelentette továbbá azt is, hogy intézkedett az iránt, *hogy az említett könyvből egyetlen példány se jusson a rendelők kezébe.*

Sajnos, hogy ennek dacára Olay Lajos és Pichler Győző képviselők a gyűlés után mégis tisztességes emberekhez éppen nem illő módon, bottal támadták meg a védtelen Lepsényit s ellene bősztették a tömeget is, melynek támadásától csak a rendőrség mentette meg.

A rendőrség különben úgy Olay-t, mint Pichlert, a botozkodás után valósággal lefogta és így vetett véget a kinos botránynak.

Jellemző dolog, hogy a szabadelvűek az emeletről nevetve nézték a nem éppen épületes jelenetet.

Az ügynek különben a bíróságnál és a képviselőházban is lesz folytatása, mert Lepsényi feljeleníti az esetet a bíróságnak.

Lepsényi ezenfelül kijelentette egy újságíró előtt, hogy a lefolyt héten nem ő csinálta a lapot. Ez ugyan vékony mentség.

A mi a bécsieknek is fáj.

Csodálatos módon érdeklődik a Lajthán tuli világváros a Lajthán inneni világváros minden eseménye iránt. Van is reá oka, meg nincs is. Annyi azonban bizonyos, hogy Budapest székes főváros minden szennyesét Bécs teregeti ki legszívesebben, mert hát ez jól esik odaát.

Ime most is akadt inyére való dolog.

Kevés köze van ugyan hozzá, mert hát nem egyébről van szó, mint a legutóbbi budai képviselőválasztásról, a hol tudvalevőleg Ország Sándor dr. került ki az urnából.

Kormánypárti jelölt volt és manéluk is lesz ezek szerint. Am jó, de miért fáj ez anyyira éppen Bécsnek? És miér csip Ország dr.-on akkorát megválasztatása után? Az ősi szokásunkat akarja ezzel szolgálni, vagy a magyar közvéleményt legyezgetni, hogy egy kormánypárti honatyát csépel? Nem lehet azt tudni, de tény az, hogy a »Reichswehr« legutóbbi száma a következőket szerkeszti ki:

»Magyarizmusok (?) Nemrég választás volt Budán, a mely a kormány jelöltjének, Ország Sándor dr.-nak győzelmével végződött. A választás napján az ellenpárt a következő tartalmu falragaszokban hívta fel a választók figyelmét: Az előny! Ország Sándor dr. ur évi bevételei a következők: 1. A közuti vasutaknál 24,000 frt; 2. A pala- és cémentgyárnál 9000 frt; 3. a »Kosmos« részvénytársaságnál 12000 frt; 4. a fővárosi takarékpénztárnál 16,000 frt; 5. az asphalt gyárnál 4000 frt; 6. a fogaskerekű vasutnál 6000 frt; mindösszesen csekély 71,000 forint. Ehhez járul még a szegénynek évente kijáró 4,000 forintnyi nyugdíj. Polgárok! Ne szavazzatok hát reá, csak úgy, potyára! Egyetlen választó se adja le szavazatát 200 forintnál olcsóbban! Fizessen busásan, módjában áll! — Több ó-budai polgár.«

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, május 24.

A Muzeum-kertek ma az egyetemi ifjuság és a nagyközönség megszállva tartotta, mert hire futott, hogy Lepsényi Miklós a napirend előtt fel akar szólalni, hogy a felzudult közvélemény előtt tisztázza magát.

A rendőrség a tüntetésről tudomást véve, megszállva tartotta az egész környéket.

A tömeg leste, várta, hogy mikor jön Lepsényi, hogy szíve szerint megabeszogolja, de Lepsényi már jóval előbb megérkezett.

A ház folyosóján meglehetősen érdeklődést keltett megjelenése, de a hangulat legélénkebben abban nyilvánult meg, hogy hidegen kerülték, pedig előre hirdette, hogy bocsánatot fog kérni.

A néppárti képviselők is szemrehányással illették őt a tapintatlan és helytelen tett elkövetéséért.

Szilágyi Dezső elnök 12 óra után megnyitja az ülést és általános csendben tudatta, hogy Lepsényi Miklós képviselő szót kért a napirend előtt. Mindenki feléje fordult, a fiatal pap bizalmatlan tekintetek keresztüztében, látható izgatottsággal kezdte meg rövid mentegőtődző beszédjét.

Lepsényi bocsánatot kér.

Hivatkozással a Házban tegnap történt felszólalásra és vonatkozással a Magyar Néplapban közzétett hirdetésre, férfiassan nyíltsággal akarja — ugymond — kijelenteni, hogy *tévedett és e tévedéseért őszinte bocsánatot kér* a Háztól.

Egyetlenegy helyeslés sem hangzott fel. Hidegen fogadták a bocsánatkérést. Csak a függetlenségi körében volt elkeseredett düh észrevehető, mely arra mutatott, hogy nincsenek megelégedve ezzel az egyszerű fordulattal.

Ezután harmadszori olvasásban elfogadták a hitelszövetkezetekről szóló törvényjavaslatot.

A Ház munkarendje.

Az ülés végén báró Bánffy Dezső a jövő munkarendre nézve előterjesztést tett.

Eszerint a Ház június 6-ig, azaz a pünkösti ünnepek utánig nem tart ülést, június 6-án pedig a mentelmi bizottság jelentéseit

az átelleni ház ablakára esik s majd felkiáltok meglepetésemben, ott egy gyönyörű szőke fej lesz láthatóvá, kék szemei merően tapadtak reám.

Este felé járt az idő, de igen jó szemeim vannak s meglehetősen távolságról is könnyen megállapíthatom az alakok, tárgyak színét. Ez most sem vala nehéz, mert az utcza szűk, én a harmadik s ő a második emeleten volt.

A dolog persze érdekes kezdett lenni s gyönyörködve fixiroztam szép szomszédnőmet. Az asszonyka csöppet sem látszott szégyenlősnek nem jött zavarba, hanem kaczerán tekintett reám. Jó negyedórát tartott ez így; midőn a háttérben megjelenő cseléd hívására az ablaktól eltávozott.

Dühös voltam a személyre, ki bájos ismeretlenem látásától megfosztott. Sokáig vártam visszajöttére, de hiába. Végre meguntam a várakozást és áradozó hangulatomnak dalban akarván kifejezést adni, hegedűm vettem elő. Egyszer csak mit hallok, mintha az Ég anyagi visszhangozná játékomat oly szépen hallatszott a távolból éneke s zongora kísérete. Sokáig, nem is tudom meddig játszottunk így duettben, arra sem emlékszem, mikor feküdtem le s a nap már jó magasan járt midőn felébredtem, persze ez nem a magam jószántából történt, háziasszonyom költött fel és megszidott a nyitva feledezt ablakért.

Másnap, harmadnap ismétlődött a játék s negyednap midőn megunva a hegedülést ismét

kikönyöltem az ablakon, szép ismeretlen mellett egy gyönyörű 4—5 éves fiucska pillantok meg, ki valószínűleg az övé lehetett, mert feltűnően hasonlított hozzá.

A fiucska meglátva engem, kedves selypitéssel kiáltt át:

— Bácsi hedegűjjon méd egy ticzit.

— Jöjjön át hozzám kedves, akkor hegedűlök.

— Iden, de mamuszka nem ended.

— Kérje meg szépen.

— Mamuszka azt mondja, nem isz tudok oda menni.

— En majd átmegyek magáckáért, jó lesz?

— Mamuszka azt mondja, teszék holnap átjönni uzonnája, akkoj elended.

A választ már nem adhattam meg, mivel a nő háta mögött most egy csinos, magas férfi jelenik meg, — ki villogó tekintettel néz át hozzám, tekintete olyan átható, mintha a veséig akarna látni s minden vonásomat megőrizni — pillanatig mozdulatlanul áll, majd az ablakhoz lép. Az asszony megfordul s az ijedségtől kővé dermed, de ez csak egy percig tart s hirtelen a zsinórhoz nyul, a redőny legördül.

A férfi a szép asszony férje volt természetesen, kiről puhatódzásaim folytán megtudtam, hogy nejét örüléssig szereti s roppant féltékeny, mire a menyecske éppen elég okot ad.

veszi tárgyalás alapjául. Egyben tájékoztatja a Házat, hogy június folyamán a betegápolási költségekről szóló törvényjavaslat fogja a Házat foglalkoztatni *miután nincs kilátás arra, hogy Ausztriában a nyár folyamán nyugodalmos viszonyok és alkotmányos állapotok következ-
nének be, tehát a magyar törvényhozás nem tárgyalhatja egyoldalul a kiegyezési javaslatokat* és hogy azokra csak szeptemberben kerül a sor. Az előterjesztést az egész Ház nagy figyelemmel hallgatta végig és az elnök az előterjesztéseket határozatilag kimondotta.

Az ülés végén a képviselők kitódultak, mert mindenki kíváncsi volt a készülő jelenségekre.

Lepsényi azonban nem távozott a Házból, hanem várt, míg a kedélyek lecsillapodnak.

Lepsényi inzultálása.

Egy órákor végre, mivel a tömeg nem mozdult s kitarotán várakozott, — Lepsényi a képviselőház egyik mellékkapuján rendőri védelem mellett az utcában álló kocsikhoz sietett.

E perczben észrevették.

— Ott megy a gazember! — kiabáltak mindenfelől.

Olay és Pichler képviselők s velők a tömeg fölemelt botokkal hozzáróhantak.

— Le vele! Üssétek! — hangozott.

Lepsényi fölugrott a kocsiba, jobbról egy detektiv, balról a kirendelt rendőrkapitány, szemközt is rendőrök, kik védőleg terjesztették ki Lepsényi felé a kezüket. Lepsényi maga halálpádsán nézte a felé rohanó tömeget.

E perczben két hatalmas botütés érte. A kocsi a lovak közé csapott, de már késő volt.

A felbőszült tömeg és ifjuság a lovak elé vetette magát, megállították az induló kocsit, lekapták a koesi fedelét s úgy ütötték, verték Lepsényit, ki kétségbeesve védekezett a súlyos csapások ellen.

Ekkor minden oldalról rendőrök rohantak elő, körülfogták a kocsit, egy lovas rendőr elől, egy pedig hátul foglalt állást s gyors vágatással vitték ki a Sándor-utczából a megtámadt képviselőt. A tömeg abczugolása szidalmazása még akkor is utána hangozott.

Itt említjük meg, hogy Kossuth Ferenchez, mikor a Házból távozott, a tömeg perczekig éljenezte. Kossuth kalapját levéve ment végig a sűrű sorfal közt.

A második nap.

— Saját tudósítónktól. —

A berettyó-ujfalusi Oroszlán vendéglő nagytermében egyre tart még a végtárgyalás, a mely végtárgyalást Szakáll Pál volt kir. járásbíró bűnügyében tegnapelőtt megkezdett a gyulai törvényszék.

És a végtárgyalás, a mely előreláthatólag egy hétig eltart majd, nap nap után érdekesebb és érdekesebb lesz.

Az a számos vádpont, a melyben a büntető bíróság tisztán akar látni, az a sok tanu, a kik ennyi inkriminációra vallomásaikkal, majd világot vetnek, ez teszi oly nagyszabásúvá ezt a végtárgyalást.

A tegnapi tárgyalásnak három kiemelkedő momentuma volt.

Az egyik az, hogy korona tanuk-ként ki hallgatták azt a két férfit, akiktől a feljelentés tulajdonképpen eredt; s ezeknek a vallomása terhelő is, meg — különösen az egyikécsunya is volt.

A másik az, hogy a vádlott ugyszólva maga védekezik, bár védője van. Beleszól a tanuk vallomásaiba, hevesen tiltakozik, vitakozik és sokat módosít az előadottakon.

Legvégül a legérdekesebb azonban az a sok tanu, akik ezer ellentmondásba keverednek, bár eskü alatt vallanak, sőt magával a

tárgyalást vezető elnökkel is szövitába elegyednek, s bár eskü alatt vallanak, s szembesítik is őket a vádlottal, vallomásuk mégis inkább komikus hatású, mint komoly.

De ezzel korántsem azt akarjuk mondani, hogy enyhítő hatásuk ezek a vallomások, (bár egyik tanu valóságos védő beszédet mondott vádlott mellett, a másik pedig ellentmondásba keveredett vádlottal és ennek javára vallott) mert bizony sűrűn szaporodnak a terhelő vallomások és vajmi kevés kilátás van arra, hogy a verdikt valami enyhe legyen.

A tegnapi tárgyalásról különben kiküldött tudósítónk a következőket jelenti:

Berettyó-Ujfalu, május 24.

Délelőtt 9 órákor vette kezdetét a folytatlagos tárgyalás.

A délelőtt egész folyamán a két koronatanut, Fischer Sámuel jbirósági iktatót és Mózsá hivatalsszolgát hallgatták ki.

Fischer Sámuel elsőrendű koronatanu nagyon terhelő vallomást tett. Beismerte első sorban is azt, hogy éveken át figyelemmel kísérte vádlott visszaéléseit, sőt ezekről pontos jegyzéket is vezetett. Minden szavából kitetszik, hogy személyes rosszindulat vezette őt ebben az éppen nem egyenes eljárásában. Bár egyre azt erősítgeti, hogy hivatalos kötelességet vált ezáltal teljesíteni. Védő azonban figyelmezteti őt arra, hogy alapos a gyanu, miszerint ügyvédek és aljárásbírók bízták meg őt azzal, hogy főnöke után kémkedjék, s ellene is áskálódjék. Tanu ezt kereken tagadja s vádlottnak szemébe mond sok, nagyon sok vádat. Ez volt a tárgyalás legkinosabb momentuma, mert hiszen a hallgatóságban is nagy ellenszenvet ébresztett. Egyfelől a súlyos vádak, másrészt a merev tagadás.

A második korona tanu, Mózsá jbirósági hivatalsszolgá némileg enyhítette a vizsgáló bíró előtt tett vallomását. Ugy látszik megbánta egy kissé a dolgot. De egészében ő is sok terhelő dolgot mondott vádlott szemébe.

Dél volt már, mikor a két koronatanu hit alatt tett vallomását bevégezte.

Délután 3 órákor tovább folyt a tárgyalás.

Első tanu Varjassy Károly volt jbirósági díjnok. Roppant züllött alak. Beteges és izgatott. Négy évig volt a járásbírósnál, de 1896. év novemberében elbocsátották őt, mert 3 napig igazolatlanul volt távol a hivatalból. Vallomása zavaros, de érdekes, hogy korábbi terhelő vallomásait visszavonja és kijelenti, hogy azért vallott terhelően vádlott ellen, mert erre őt Fischer felbujtogatta. Ezt Fischernek szemébe is mondja, mire meghílik.

Szabó Lajos aljárásbíró a második tanu. Vallomása terhelő.

Ifj. Kohn Mihály ügyében felvett jegyzőkönyvet ő vette fel. Vallja, hogy sok esetben vett fel jegyzőkönyvet a nélkül, hogy a feleket látta volna. Postán jött pénzt nem vett fel. Fischer Sámuel iktató soha sem vett postán jött pénzt. Láta egy esetben, hogy 5 frtban lett kihirdetve és 5 koronáról szólt írásban az ítélet. Magára az esetre bővebben nem emlékezik. De tisztázza azt a dolgot azzal, hogy félreértés lehetett. Tud azonban egy 3-ad foku felsőbb bírósági ítéletről, a melyben 5 frtnyi büntetés volt és Sz. 10 frtról hirdette ki; ezt határozottan tudja.

Szembesítik vádlottal. Szemébe mondja a vádat; emez tagad.

Következik Pagács Sándor, 29 é. r. k. vallásu jbirósági díjnok Két ízben volt kihallgatva. Enyhítően vall vádlottra, de annál terhelőbben Fischer-re. Ő is felbujtogatással vá-

dolja Fischert. Tegnapelőtt ugyanis azt mondta neki F, hogy így szóljon: Semmit sem láttam, sem nem hallottam. — Tanu ezt állítja. Korábbi vallomásait sokban módosítja. Koronákra nézve úgy vall, mint előbbi.

Szembesítik vele Fischert, kinek szemébe mondja. F. tagadja.

Pagácsot meghílik.

K. Juhászné esete következik, ki 100 frtra volt büntetve, kitől vádlott 120 frtot vett fel. Ennyiről szól a tárgyalási jegyzőkönyv is, a melyet Nagy János vett fel.

K. Juhász József 64 éves. Tudja, hogy 100 frtra volt elítélve. De 120 forintot hozott Réti ügyvéd utasítása folytán, 20 frtot nyanyis az ügyvédnek szánt. 100-at fizetett a vádlottnak, de hogy 20 frt hol csuszott el, azt nem tudja. szembesítik Nagy Jánossal, nem ismeri őt.

Következő tanu Nagy János, kir. törvényszéki aljegyző vallja, hogy ő vette fel a vádlott utasítására a jegyzőkönyvet; határozottan állítja, hogy 120 forint utasítására szentbe mondja a vádlottnak, az tagad.

Özv. Szabó Andrásné, Török Mária. Azt vallja, hogy a 15 frtot (büntelési többlet) megkapta Szakáll-tól a jegyző után, Szakáll tagadja ezt. Tanu erősíti állítását. Özv. Várad Mihályné, Kim Ágnes: Sokat fizettek a járásbírónak büntetés pénz fejében; férje is ezért is lett öngyilkos. 100 frt körül mondja az összeget s csak annyit tud, hogy nagyon sok volt.

Kovács Józsefet arra vonatkozólag hallgatják ki, hogy helyszíni tárgyalás alkalmával a tőle felvett 16 frt 22 kr előleg helyett 14 frt 22 krt kapott-e vissza Fegyver Balázstól az alperestől. 1 frt 20 kros bélyeg van felragasztva a jegyzőkönyvre. Tanu vallomása enyhítő.

Fegyver Balázs azt mondja, hogy körülbelül 1 frt 50 krt fogtak le K. pénzéből. Nem tudja, hogy büntetésről lett volna szó.

Fodor Ferencz. Mikor földigazítási ügyben vádlott egy mérnökkel kijött helyszíni tárgyalásra — 6-an voltak érdekeltek, ő maga 12 forintot fizetett. Nem tudja a többiek mennyit fizettek Fodor Jánosért 20 forintot fizetett. Szemébe mondja vádlottnak, hogy ennek lakásán fizette ki a 32 forintot. Határozottan tagad vádlott.

Fivére Fodor János ugyanugy vall. 20 frtot adott testvérének. Ő két rész fejében fizetett 20 forintot úgy — 10 forint esett egyre, egyre pedig 12 forint. Szembesítik vádlottal.

Ez tagad.

Ezután felolvassák Sárváry István tanu (elhalt) vallomási jegyzőkönyvét. Ez azt vallja, hogy 72 frtot kellett fizetni hatuknak; ő 12 frtot fizetett.

A tanukat ezután meghíltették.

Az utcák kövezése.

— A kiküldött bizottság értekezlete. —

Mind szélesebb körben belátják, hogy Nagyvárad utcáit az eddigi rendszer mellett nem leszünk képesek még egy század mulva sem rendezni. Egy-egy nagyobb munkálat évekig előre leköti és felemészti a kövezési alapjövendelmét.

Ezen a tapasztalaton okulva, most már az az eszme kezd tért foglalni, hogy egy nagyobb kölcsönrel egyszerre, egységes terv alapján az egész várost rendezzék, ha másként nem, körözs követ. Így a kisebb utcákban lakó polgár is kap legalább valamilyen utat

nem lesz kitéve ősztől tavaszig a térdig érő sárnak, nyáron pedig a portengernek.

A kövezési-alap állásáról s a kövezés állapotáról R a g á n y János főszámvévő terjedelmes memorandumot dolgozott ki; e felett tanácskozott tegnap az általános kövezés ügyében kiküldött bizottság.

Jelen voltak: Dr. Buljovszky József polgármester, Hoványi Géza, Busch Dávid, Szokolay Tamás, Rendes Vilmos, Bordé Ferencz, Beczkay Lajos, Ragány János, Mezey Mihály, Komlóssy József, Hegedüs Géza, Farkas Izidor, Bertsey György, Szűts Dezső jegyző.

Első sorban R a g á n y János főszámvévő ssólt fel s ismertette a város pénzügyi helyzetét, a kövezési alap tekintetéből. Ez évre már ki van merítve a költségvetés, sőt a mit ez évben már okvetlen ki kell fizetni, az is meghaladja a rendelkezésre álló összeget. Az a véleménye, hogy az eddigi rendszerrel fel kell hagyni, a függő adósságokat konvertáljuk s egy nagyobb kölcsönt vegyenek fel. A főmérnök számítása szerint az aszfalt és más ilyen költségesebb járda 800,000 frtba, a többi utcák körözkő burkolata 500,000 frtba, tehát az egész város rendezése 1 millió 300 ezer frtba kerülne. Ebből a 800,000 frt a háztulajdonosoktól megtérülne. Szükséges volna, hogy a főmérnök sorban kimutassa, évről-évre melyik uttesteket s mily összeggel kellene felvenni. Akkor határozhatnak, ha ilyen munkát fog állani rendelkezésre.

B u s c h Dávid hosszabban szólal fel. Ismerteti, hogy a körözkő burkolat olcsóbb, mint a kavics töltés; 1 négyszög méter minden munkával 1—1.20 frtba kerül. Majd rátért arra, hogy az idén még kifizetendő, a törvényszéki palota környékének rendezésén kívül, melyre van külön felvéve fedezet, — mintegy 13,000 frt, s csak 3500 frt áll rendelkezésre. — Évi 40,000 frt törlesztéssel olyan kölcsönt vegyenek fel, a melyből az egész várost rendezni lehet.

B e c z k a y Lajos az ellen szólal fel, hogy a járdák egész költségét a házigazdák fizessék. Olyan hosszú időre, mint a főmérnök akarja, nem lehet lekötni az alap jövedelmét, mert akkor közben miből javítottunk. Csak rövid 5 évre kell a legszükségesebbeket kijelölni, s erre és a fenn levő 100 ezer frt tartozás törlesztésére rövidebb lejáratú kölcsönt vegyenek fel.

K o m l ó s s y József nem járul a Beczkay indítványához, mert akkor a kisebb utcákban soha nem lenne járda. A járda költségét ne teljes egészben a házigazdákól vegyék meg, hanem járdaközpontok címén vessenek ki a nem háztulajdonosokra is bizonyos %-ot. Ez évben a szükséges összeget vegyék költsön a város kezelésében levő alapoktól, s majd konvertálják a mostani terhet és a szükségletet.

H o v á n y i Géza az eddigi rendszert rossznak tartja, de sem az 5, sem a 3 éves ciklus nem lenne jó, mert folyton jönnek újabb szükségletek. Egyszerre, bizonyos elv szerint kell az egész város rendezését keresztül vinni. Meg kell azonban várni, míg eldől, hogy a csatornázást keresztül viszik-e; vagy leveszik a napirendről. Ez alatt az idő alatt azonban az általános rendezés tervét teljesen ki kell dolgozni. Hogy a háztulajdonos a járda egész költségét viselje, elvben elfogadja, de oly feltétellel, hogy a kamatot a város viselje, s a tulajdonos csak a tőkét fizesse meg, még pedig 20 évi részletekben és pedig az ingatlant terhelőleg. Így, ez utóbbi feltétel esetén, a miniszter is jóváhagyja. Most a legszükségesebből kell gondoskodni s aztán a költségvetést és terveket az egész város területén készítsék el. A Külváros körözkővel burkolására nem kell a csatornázást megvárni.

S z o k o l y Tamás elítéli, hogy a város olyan terheket is visel, a melylyel nem tartozik, pl. a gázcsövek lerakása helyein. A kölcsönt csak 10 évre venné fel. A minden tekintetben rossz macadannak csufolt járdakészítést és a gránitot teljesen ki kell küszöbölni. A járdák készítésének egész költségét a gazdák

nem viselhetik, mert már is nagyon meg vannak terhelve.

R a g á n y János a gyalogjárdák kiépítését sürgeti s ezt szabályrendeletben lehet megoldani. Bizzák meg a gazdasági tanácsost, hogy ilyet készítsen. Általában a körözkő-burkolat mellett szól; addig is, míg ezt keresztül lehet vinni, a vegyes kavics helyett rostált kavicssal fedjék az utakat.

H o v á n y i Géza ismételtén felszólal a mellett, hogy most csak elvileg határozzák el, miszerint az egész város kikövezendő s a főmérnök dolgozzon ki erre nézve részletes programot.

M e z e y Mihály, B e c z k a y Lajos, S z o k o l y Tamás, F a r k a s Izidor hozzászólása után elfogadták H o v á n y i Géza indítványát s ilyen értelemben tesznek jelentést a törvényhatóságnak.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Május 25. Nyíray Elek sajtópöre.

Május 29. A gyorsíró-kör Stolce-ünnepélye.

Junius 2-án. A nagyvárad m. k. áll. főreáliskola ifjuság majálisa.

Junius 7. Gimnázisták majálisa a Félix-fürdőben.

Junius 14. Biharmegye központi választmányának ülése d. e. 11 órakor.

Junius 15. Katholikus Kör junálisa a Püspök-fürdőben.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **A növendékek ovációjára.** A nagyvárad községi polgári iskola növendékei tegnap szép ovációban részesítették Sipos Orbán kir. tanácsos, tanfelügyelőt, mai névünnepe alkalmából. Mintegy 120-an, Beleznay Antal zenetanár vezetése alatt a tanfelügyelő lakására vonultak, a hol első sorban a Király-hymnust énekelték el, majd Bíró Gusztáv polgári iskolai IV-ed éves növendék szép, talpraesett beszédben üdvözölte a tanfelügyelőt. Ünnepelnek — ugymond — mindannyian szívvél, lélekkel most, mert úgy érezzük, hogy e pillanatban egybeforr szívünk Nagyságod nemes szívével, aki fényes tudásával, jóságának melegével szívünkbe oltja a hazaszeretet és az erény áldásos tanait. Végül el-tette az ünnepeltet és kedves családját. — Sipos Orbán rendkívül meleg hangon válaszolt »kedves gyermekei«-nek; atyai szeretettel fogadta a jókívánatokat s köszönetet mondott érte. Reá nézve az a legnagyobb jutalom, ha a növendékek előhaladnak a hazaszeretben. A hazáért, ha úgy kell, kötelesség meghalni; de élni is kell a hazáért s annak boldogításán munkálkodni. Ezt kövessék, akkor az ő és a tanári-kar fáradozása meg lesz jutalmazva. Végezetül tanulmányaikra áldást kért. A szép beszédet lelkesen megélték az apró csapat s még igen sok csinos, hazafias dalt adott elő az ünnepelő tanfelügyelő tiszteletére.

* **Pályázat ösztöndíjra.** A vallás és közoktatásügyi miniszter most 1200 frtos ösztöndíjra pályázatot hirdet. Az ösztöndíjnak az a célja, hogy a pályázó a franczi nyelvben ki-kepezze magát és ezért egy esztendő Párizsban kell töltenie. Pályázhatnak végzett filozófusok és tanárok. A pályázati kérvényeket junius 10-ig kell benyújtani a kir. tud. egyetem tanácsához. Az ösztöndíj 1200 frt.

* **Orbán napja.** Elérkezett az utolsó veszedelmes dátuma a kalendáriumnak, a melyre a gazdák aggodó félelemmel gondolnak. A régiek azt tartották, hogy Orbán napján vagy egy nagyon is megkéselt fagy, vagy óriási zivatar, jégverés teszi tönkre a mezők és hegyek növényeit s ezekkel a gazdák minden reményét s fáradozásának gyümölcsét. Olyan rekkenő hőség van, hogy a fagytól nincs mit tartani, de Isten őrizzen, miszerint valami más csapás okozzon károkat.

* **Kinevezés.** A m. kir. dohányjövédéki központi igazgatóság Nagy Elemér érmihály-

falvai s Kedacic Róbert aradi díjtalan dohányjövédéki gyakornok jelölteként dohányjövédéki gyakornokká kinevezte.

* **Az új törvényszéki palota környéke.** Nagyvárad város törvényhatósága az új törvényszéki palota környékének rendezésére ez évi költségvetésébe 10 ezer forintot vett fel. A járdákra nézve nincs még megállapítva, hogy aszfaltból, vagy más burkoló anyagból fogják készíteni. Nagyvárad város szépművészeti és közlekedési szakbizottsága pénteken május hó 27-én délután 3 órakor e tárgyban ülést fog tartani.

* **A 16-os huszárok jubileuma.** Száz esztendeje lesz junius 8-án, hogy a kék attillás 16-os huszárezredet megalapították. A dicsőséges multu lovasezred, melynek Debreczen és vidéke a hadkiegészítő kerülete, szép ünnepet rendez az évforduló napján. Délelőtt tábori mise lesz, a melyen részt vesz az ezred mostani tulajdonosa, Üxküll-Gyllenband gróf bécsi hadtestparancsnok is. Délután lóversenyt rendez az ezred tisztikara a rákosfalvai gyakorlótéren. Este nagy lakoma fejezi be a jubileumi ünnepet.

* **Egy derék nő temetése.** Impozáns módon nyilatkozott meg az igaz részvét tegnap néhai Milibák Józsefné temetése alkalmából. A gyászház udvarát s a Ház előtti utcarészt előzönlötte az előkelő közönség. A háznál beszentelték a halottat, mely után az impozáns gyászmenet a Szent László templomba ment, a hol szorongásig megtelt a templom különösen előkelő nőközönséggel. Az ipartestület előjárósága, Bertsey György vezetése alatt teljes számban megjelentek. A gyázmise végeztével rengeteg kocsisortól kísérve, a Rulikowszky új temetőbe vonultak ki a szebbnél-szebb koszorúkkal teljesen elborított koporsóval, a hol az ujonan kihasított r. katolikus temetőben helyezték örök nyugalomra az elhunyt derék nőt. Ebben a temetőben ő az első halott, a terület egyik sarkán, családi sírhelyben. A beszentelést és a gyázmisét dr. Vucskics Gyula plebános végezte segédlettel. — A koszorúk szalagjának feliratai a következők voltak:

Drága Jó Ninámnak — Józsid. Felejthetetlen jó anyámnak — fiad Józsid. Felejthetetlen jó testvéreimnek — Mari és Sándor. Szeretett komasszonyoknak — Rákosi Viktor és családja. Szeretettünk jelöl — Óváry Sándor és családja. Utolsó üdvözlétül a legigazabb barátnénak — Jelinek családj. Utolsó üdvözlétül — Irén. Öszinte barátság jelöl — Tarsoly Ferencz és neje. Tiszteletük jelöl — Raab Ferencz és Balogh Imre. Szeretett Nina néminek — Ludmilla és Panka. Részvétel jelöl — Kolliner D. Tisztelet jelöl — Harabula család.

A díszes temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **Ahol csak minden 7-ik évben esik.** A Peru hegyvidékén levő Paytaban rendkívüli esemény történt. Eső esett. Paytaban ugyanis rendkívüli eseménynek tekintik az esőt, mert ott csak minden 7-ik évben nyílnak meg az ég csatornái, hogy a teljesen kiszáradt vidéket lehűtsék s felfrissítsék. Az utolsó eső 1891-ben volt. Ilyen ritkán esik ott az eső, de aztán mikor esik, ki is tesz magáért: egész vízőzont okoz, mely 12—15 napig tart. Minden ilyen eső után az ottani nép örömmünnepeket rendez.

* **Gyermekek dohányzása.** Norvégiában legközelebb törvényjavaslatot terjesztenek a storking elé a 16 éven alóli gyermekeknek a dohányzástól való eltiltása céljából. Ez az elhatározás bizonyítja legjobban azt, mennyire elterjedt Norvégiában a serdülő ifjuságnál a dohányzás és hogy ennek milyen káros hatását konstataáltak máris a gyermekemberek szervezetre. A törvényjavaslat meglehetősen szigorúnak készül. Így a városokban szigorúan tilos lesz a 16 éven aluli egyéneknek dohányt eladni, a vidéken ez csak arra az esetre engedhető meg, ha az illető olyan megrendelő czédulákat hoz, amelyet egy az eladó előtt feltétlenül ismerős felnőtt személy irt alá. Azonkívül a városokban és a vidéken is szigorúan büntetendő minden felnőtt aki 16 éven alul.

egyéneknek bármily ürtügy alatt is átenged dohányt. A javaslat felhatalmazza a rendőr-közegeket, hogy minden 16 éven aluli egyéntől elvegyék a pipát és a dohányt és végül kimondja, hogy a javaslatban foglalt tilalmak áthágása kettőtől száz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó. De mi úgy tudjuk, hogy ilyen megrendszabályozásra szép Magyarországon még nagyobb szükség lenne.

* **Elhunyt derék matróna.** Mint részvét-tel értesülünk, özv. Knapp Ferenczné urnót mély gyász érte; édesanyja, özv. Losonczy Alajosné tegnap elhunyt. A családi gyászjelentés a következő:

Özv. Knapp Ferenczné, szül. Scheffler Gabriella és dr. Losonczy Géza mint gyermekek: Knapp Sándor és Lajos mint unokák, valamint számos rokon fájdalomtól megtört szívvel tudatják a leggyöngédebb, jóságos édes anyja, szerető nagyanya és rokon özv. Losonczy Alajosné, szül. Pleszl Pauliának folyó évi május hó 24-én délelőtt 10 órakor, évek hosszú során át tartott súlyos szenvedés után ölte 65-ik évében történt csendes elhunytát. Az Istenben boldogult drága halott földi maradványai ugyan e hó 26-ikán, csütörtök d. e. fél 10 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint a régi posta-utca 342. sz. a. gyászháznál be-szenteltetni s a váradi-olasz plébániái templomban tartandó gyászistentisztelet után az olasz közsirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Nagyváradi, 1898. máj. 24. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Leharapta a barátja ajakát.** Tegnap délelőtt a Rét lakossága ritka látványnak volt szemtanúja. A réti füzesen ugyanis két cigány ember összeszólalkozott egy pohár pálinka miatt, ami ugyan nem ritka dolog, azonban a dolog nem maradt annyiban, mert a szóváltás vége verekedés lett, aminek folyamán azután az egyik cigány Varga Lajos egy kedvező pillanatban egy harapással leharapta a társának az egész alsó ajakát, úgy hogy a megsérült embert be kellett szállítani a köz-kórházba, ahol ápolják. A heves embert Vargát pedig letartóztatta a rendőrség.

* **Kövér Sándor temetése.** Néhai Kövér Sándor ügyvéd, városi virilis temetése ma, szerda, délelőtt 10 órakor lesz. Dr. Buljovszky József polgármester a következő felhívást bocsította ki a törvényhatóság tagjaihoz: Felkérem a város Törvényhatósági Bizottságának t. tagjait, miszerint bizottsági tagtársunk, néhai Kövér Sándor urnak a folyó hó 25-én délelőtt 10 órakor a kis-kut-utcai gyászháznál megtartandó végtisztességtételén megjelenni szíveskedjenek. Nagyváradi, 1898. évi május 24-én. Dr. Buljovszky József, polgármester.

* **Egy szocialista regényíró halála.** Meghalt Bellamy, a hírneves amerikai regényíró, ifjan, még ötven éves sem volt. Amerikai regény Bellamy *»Visszapillantás«* című regényéig csak egy tett a Bellamy könyvéhez fogható nagy hatást, csak egy írónak volt hasonló nagy olvasó-közönsége és pedig ez a könyv: *»Tamás bátya kunyhója«* és ez az író: *Beecher Stowe* asszony, aki csak tavaly előtt halt meg késő agykorban. A *»Tamás bátya kunyhója«* irányregény s nem kis része volt igaztásának abban, hogy a rabszolga kérdés megoldása azok javára dőlt el, akik a rabszolgaság eltörléséért harcoltak. Lássék bár furesának, a Bellamy híres könyve, amely úgy szemre tisztán phantasztikus munkának látszanék: szintén irányregény. Az evolúció törvényeit tárgyalja, fajunkat a jövőben igen közlelő érdeklő kérdéseket feszeget. Könyvét lefordították Európa minden nyelvére, magyarra is. Ez a könyv s a harc, amely mellette és ellene kitört, őrzi meg az irodalomtörténetben Bellamy nevét.

* **A cigányasszony büne.** Tegnap egy előkelő ember M. J. azt a panaszt tette a rendőrségen, hogy tőle egy cigányasszony elvitt egy nagy csomó ruhát 9—10 frt értékben eladás végett, amelyre azután megszökött. A rendőrség a feljelentés alapján azután megindította a nyomozást és sikerült is elfogni a csalónőt Murvai Julianna személyében, aki

régi ösmerőse a rendőrségnek. Mivel valószínű, hogy a cigányasszony már másokat is becsapott ezen a módon, a rendőrség ez uton kéri fel a károsokat, hogy jelentkezzenek a rendőrségen.

* **Térzene.** A szokásos szerdai térzenét ma a Széchenyi-téren tartják meg 6 és 7 óra között változatos műsorral.

IRODALOM.

— **A földrajzi kutatás vértanúja.** Landor S. Henrik, a kiváló festő, rövid idővel ezelőtt tért vissza a rejtelmes Tibetből Európába. Fanatikus dervisek és vérszomjas csöcselék a leggyalázatosabban bántak el vele, félszemére megvakították s annyira megsértették hátgerinczét, hogy örökre beteg lesz; úgy hogy vágyainak e-éljárt, Lasszát, a lamai vallás Rómáját el nem érhetette. Most Milanóban annyira helyreállt egészsége, hogy Londonba lehetett vinni, a hol a földrajzi társulatban előadást fog tartani csodálatos kalandjairól s fontos földrajzi és néprajzi felfedezéseiről, a melyekre a legnagyobb szenvedések árán jutott s a melyek neki e kiváló földrajzi társulat részéről bizonyára fényes kitüntetést fognak szerezni. Nemrég jáz olasz királyi pár fogadta, a kiknek feltűnést keítő utazásáról jelentést tett. Időtöltését arra használta fel, hogy megírja utazása történetét s átvizsgálja és átdolgozza közel ezernyi fényképet és színvázlatát, a melyeket utközben készített. Ezeket a tibetiek elrabolták tőle, de kénytelenek voltak egy megtorló angol expedíciónak kiszolgáltatni. A mű ősz elején Brockhaus F.-et világhírű lipcei könyvkiadónál fog megjelenni egyidejűleg magyar, német, franczia angol, olasz, amerikai orosz, holland és cseh kiadásban.

TANÜGY.

Külvárosiak mozgalma.

— Óvoda ügy. —

Alig vett tudomást városunk közönsége az óvodák rendezése ügyében kirendelt bizottság vasárnap tartott gyűlésének lefolyásáról, a Külváros lakói már is mozgalmat indítottak egy ugynevezett minta-óvodának ezen különálló városrészen leendő felállítását tekintetéből. Ha meggondoljuk, hogy az óvoda legáltalánosabban a szegény nép által lakott körzetben működhetik s ha tudjuk, hogy Külvárosnak — kívül esvén minden számbavehető közlekedési vonalon — összezsúfolt zug lakásaiban a legszegényebb nép lakik, a mozgalmakat csakis helyeselni lehet.

A fenti értelemben szándékoznak legközelebb kérelmezni az intéző körök előtt s legalább azt tartják kivethetőnek, hogy az újavárosra tervezett 3 óvoda közül egy a városrészükhöz közel eső utcák egyikén lesz felállítva, még pedig határozottan a Nagy-Telek-utca mellőzésével, mivel ezen utcának nagy forgalma, az ott naponta többször elvonuló katonai csapatok menetelése miatt a szülők kétszeres aggodalomnak teszik ki magukat az esetre, ha esetleg elmaradhatlan foglalkozásuk miatt a rendes időre kicsinyeik után sem maguk nem mehetnek, sem a felügyelettel megbízható egyénnel nem rendelkeznek, s ezért és még több — szerintök — fontos okok miatt reménylik elérni, hogy egy községi óvoda vagy két Kis-Telek-utca egyikén, vagy a Hármass-utczán fog elhelyezést nyerni.

Vizsgálatok az irg. nővérek iskolájában. A nagyváradi-újavárosi irgalmas nővérek zárdaiskoláiban, több rendbeli építkezések miatt ez évben az évi zárvizsgálatok a rendesnél korábban tartatnak meg. Az intézet elemi iskoláiban ma, szerdán és holnap csütörtökön, a polgári leányiskolában pedig Pünkösd után tartják meg a vizsgálatokat.

MULATSÁG.

A realisták majálisa.

Három év óta hiába kérdeztette sok táncolni szerető leányka minden májusban, mikor végig nézte a jelzett mulatságok sorozatát:

— Mama, hát azok a csunya realisták soha sem fognak már majális rendezni?

Három év múlva végre akadt egy lelkes kis csoportja a realistáknak, a mely ismét kitűzi a régi híres realista majálisok lobogóját s meg akarja mutatni, hogy ők is rendeznek olyan kedélyes mulatságot, a milyeneket elődeik és a milyenhez hasonlót csinálhatnak mások is, de szebbet aligha.

A rendezők élén Kappel György tanár buzgólkodik a minél teljesebb sikerért. A meghívókat a napokban küldik szét; szövegük a következő:

A nagyváradi m. k. áll. főreál-iskola ifjúsága 1898. évi június hó 2-án a *Püspökfürdőben* táncszal egybekötött majális rendez. A meghívó belépti-jegyül is szolgál és másra át nem ruházható. Tánc kezdete 6 $\frac{1}{2}$ órakor. Külön vonat éjféli után.

Hivatalos közlemény.

Kiknek van vitézségi érmük.

Ő Felsége legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy a nem tényleges szolgálatban álló volt katonák, a kik az arany és az első osztályú ezüst vitézségi éremmel bírnak, az ezek után járó illetményben tovább is részesíttetnek.

Felhívom mindazon egyéneket, kik a fent jelzett érmek valamelyikével bírnak s az ez után járó illetményre igényt emelnek, hogy kérvényeiket az illetékes helyre leendő eljuttatás végett hivatalomnál (Olasz, fő-utca, régi kis városháza) mielőbb nyújtsák be.

Minden ily folyamodványban pontosan kiirandók a folyamodó születési helye és éve, a sorozási év, a csapattest, a hol szolgált, a hadjáratok, a melyekben részt vett és az útközet, melyben a vitézségi érmét nyerte, továbbá a jelenlegi érmet nyerte, végül csatolandók az összes katonai okmányok.

Nagyváradi, 1898. máj. 20.

Darvassy Lajos,
tanácsnok.

Igazságszolgáltatás.

Állat az emberben.

— Saját tudósítónktól. —

Van a büntető törvénykönyvnek egy rettenetes §-a, ami igen ritkán kerül alkalmazásra. Nincs talán az egész büntető törvénykönyvben egyetlen egy szakasz sem, ami olyan borzasztó volna, mint ez. Hűtlen elhagyásról van benne szó s a tartalma nem mutatja, mindjárt az első pillanatra azt, hogy minő rémes bűnök tartoznak ide.

Ezzel a §-al van vádolva most egy fiatal nő, s ennek édes apja.

Rémes a bűncselekmény, úgy hogy fellázad az ember vére mikor hallja a dolgot, mert nincs valami borzasztóbb s lealacsonyítóbb, mint mikor egy anya a saját gyermekét üti-veri, kinozza, míg végre is az a nem gondozás következtében elsatnyul s a férgek marta-léka lesz.

Egy ilyen rémes bűncselekményt tárgyalt tegnap a helybeli törvényszék.

A végtárgyalásnak lefolyásáról a következőket közli tudósítónk:

Még a múlt tavaszon történt, hogy Herczeg Eszter széplaki lakosnő, aki Váradon

hnmamosabb ideig cseléd volt, elítélte a törvényszék kilencz havi börtönre angyalcsinálásért.

Herczeg Eszter mielőtt bement a börtönbe, kis gyermekét, a négy éves Józsefet Szekeres Mihályné gondjaira bízta, akinek fizetett a gyermektartásáért, azonban később nem tudott fizetni és e miatt a mult év nyarán Szekeresné haza vitte a gyermeket nagypapjához Herczeg Józsefhez, aki azonban a gyermeket nem szívesen fogadta.

A mult nyár végén azután Herczeg Eszter kiszabadult a börtönből és ekkor a gyermeknek a gondozását ő vállalta magára, aminek azután úgy felelt meg, hogy a gyermeket kinozta, novemberben kint az udvaron mosta szalmacsutakkal, ehhez tette, míg végre a gyermek november 16-án meghalt.

A gyermek halála előtt egy nappal meglátogatta Herczeg Esztert egyik barátnéja, aki előtt a gyermek kenyeret kért, amit anyja megtagadott, sőt még a barátneját is megszidta amiért az a gyermeket pártfogásba akarta venni.

A gyermeket halála után exhumálták s a bonczolás megállapította, hogy halálát a gondatlan bánásmód idézte elő, de elősegítette azt az, hogy a gyermek bele esett egy forró vasba, amittől azután a nem gondozás következtében vérmérgezést is kapott s így valószínű, hogy annak következtében is meghalt volna.

Ez az ügy tegnap a törvényszék előtt volt. A tárgyalást Nagy József vezette, a vádhatóságot dr. Korn Lajos képviselte, míg a vádlottat Hegyesi Márton védte.

A törvényszék előtt a vádlott mindent tagadott, mindenképen azt akarta bizonyítani, hogy a gyermeket, amikor elhozták Szekeresné től, már beteg volt s hogy ennek következtében halt meg.

A beidézett tanuk nagy része, mintegy tizenötven azt vallották, hogy a gyermek, amikor elkerült Szekeresné től, egészséges volt s nem volt semmi baja sem, míg ellenben akadt két tanu, aki azt állította, hogy a gyermek már ekkor nagyon el volt hanyagolva, azonban ezek a tanuk is a szembesítésnél visszavonták vallomásaikat nagy részben.

Az egész tárgyalás nagyon leverő volt, a tanuk igen sok terhelő adatot hoztak fel a lelketlen auya ellen.

A tanu kihallgatás után megeskették a tanukat majd felolvasták a boncz jegyzőkönyvet s az orvosok véleményét, azonban ezekből az, hogy a gyermek halálát tulajdonképen a vérmérgezés vagy pedig a nem gondozás okozta-e nem tűnik ki elég világosan és ugyanezért a törvényszék indítványozta, hogy az iratokat küldjék felülvizsgálatra Pestre, amit a törvényszék el is fogadott s ezért a végtárgyalást este 7 órakor elnapolták.

A mai sajtópör. Ma Nyíry Elek szarvasi polgár fog az esküdtszék előtt állani aki egyszer már a fővárosi esküdtszék előtt állt igaztás vétségével vádolva, ma pedig a nagyváradi esküdtbíróság hoz fölötte ítéletet ugyancsak igaztás miatt. Szokatlanul nagy érdeklődés nyilvánul minden körben eme sajtótárgyalás iránt. Nyíry Elek ugyanis a »Népszerű Bölcsész«-ben heves ostromot intézett a törvény és a bíróság ellen. Egy szarvasi orrossal akadt valami sora; a doktor feljelentette Nyíryt, mert jogosítvány nélkül homeopata gyógyszereket árnsított. Erre a szarvasi bölcs »A zsarnokság ellen« czímen igen paprikás modorban kifejtette a törvényről való nézetét. Szerinte

az ellene tett feljelentés ép úgy, mint az annak következtében leendő elítéltetése s az egész törvény jogtalan, igazságtalan. Igyen ir többek közt a bíróságokról:

— Rut hazugságban éltek. . . . A gyalázat és földzés mit rám fordítottok, titeket illet. Titeket, kik politikai jogaimtól megrabolva hoztok törvényt, titeket, kiknek bűnötök, hogy bírák vagytok. . . . Birónak lenni magában bűn, mert istenszerepet bitorol gyarló, tévedhető, sőt mindig tévedő, igazságra, bizonyosságra képtelen ember. . . .

Aztán a törvényről elmélkedik:

A mai jogrendet már rég megösmertem; nem jogrendnek, de az erőszak és hunczutság rendszerének, tehát megvetem.

Hozzáteesszük még, hogy a vádlott maga fogja magát védeni.

Vásonkeőy váltók. Ismeretes, hogy a budapesti kir. törvényszék a Vásonkeőy néven ismeretes bűnpör vádlottjai: Brünkala Lászlóné szül. Osváth Ilona, Sziegel Bernát és Kégly József perujtási kérelmét elutasította. A kir. ügyészség erre a vádlottak letartóztatását kérte, de a törvényszék a védők kérelmére mégis haladékot adott az elítélteknek. A perujtás elutasítása miatt a védők fellebbeztek, a vádhatóság pedig sürgős fellebbezést adott be a törvényszéknek szerinti törvénytelen határozata ellen és ugyancsak a kir. táblához. A védők: Eötvös Károly és Fried Vilmos dr. fellebbezéseik benyújtására harmincz napi halasztást kértek a törvényszéktől, okul adva, hogy terjedelmes apellátát akarnak készíteni. A halasztást meg is kapták s mégis az ügyészség fellebbezésével a törvényszék felterjesztette az iratokat a védelem fellebbezése nélkül a kir. ítélőtáblához. A tábla Makay Dezső előadása alapján ma foglalkozott az ügyészség fellebbezésével, határozat azonban nem hozott a kuriától kiszabott büntetés megkezdése tekintetében, mert az iratokat visszaküldik a törvényszéknek, hogy ez csatolja a védők fellebbezéseit is. Így mindkét kérdésben majd egyszerre határoz az ítélőtábla.

SZINHÁZ.

A császár ezredese.

Az első bemutató előadás ebben a színi idényben; az első bemutató, a mely rutul csütörtököt, mondott. Hasztalan volt minden diszlet, minden igyekezet; a szereplők önfeláldozó elszántsága és az itt-ott felcsillanó pillanatnyi elevenség dacára bizony tönkre ment az egész limonádé darab és a hűszellő a mely a közeledő eső előhírnökeként bedudolt a bódé résein, szomoru, de nagyon szín-szerű muzsika volt a fagyos közönyhöz, a melylyel a kiábrándult közönség végig leste, várta ezt a hosszu, hosszu lére eresztett színmű szörnyeteget. Az egész darabban ott kísértett Fedora, meg a Szókimondó asszonyosság, mint véna. És micsoda romantika, micsoda naivitás és micsoda ügyetlenség maga a mese! *Roquebrune* ezredes, Napoleon hadsegéde (E. Kovács) Párisba jön, hogy az akkor száműzött világverő hősnek propagandát csináljon és egyengesse utjait a diadalmas visszatéréshez, a mi azután sikerül is neki, meg nem is. Közben azonban *Réval* marquisné (Laczkó A.) unokahugába *Emilienne*-be (Szi-lágyi B.) halálosan szerelmes. *Emilienne* azonban elfeledte a vitéz ezredes és helyette *Verandias* marquis-ba (Odry) bomlik. *Verandias* dacára ennek léha, kérkedő rüppök, aki társaságban dicsekszik kalandjaival *Emilienne* szerelmével. A szem és fültanu *Roquebrune* azután torkára fagyasztja a szót és leszurja a hires vivot. Ennyi történik az első képen. De még hátra van 5 kép, a melyekről térszűke miatt jobb nem is szólani. Tény az, hogy epizód epizód ér és valóságos khaoszszá kavardik az ezerfelé ágazó cselekmény. *Fedora*

fellép és *Emilienne* képében bosszút áll. Közbe verekednek, énekelnek, lövöldöznek; a szellő meg lebegteti a hátteret. Mi lehet a vég? Mi? Napoleon a döntő pillanatban megjelenik és és sajnosan nélkülözi a görögtüzet; az intrikus lepuffantódik és nyomban szörnyet hal; párok egybekelnek és a közönség hálát ad a végtelen kegyelmű Mindenhatónak, hogy végre $\frac{3}{4}$ 11 órakor hazajöhet a színházból. Soha még annyi kimerült és életunt ábrázatot nem láttunk nézőtérén mint tegnap a színházban. Mi vigasztalást nyújt ezek után, hogy a főszereplők annyit fáradtak, annyit erősködtek, hogy de bizony így, meg de bizony úgy. A mi kefe, az kefe, — azt színpadi valamivé tenni nem lehet. — i.

TA VIR A T O K.

Ő Felsége Bécsbe.

Budapest, május 24 (Saját tud. táv.) Lipót főherczeg halála következtében Ő Felsége a király Bécsbe utazott, honnan szombaton tér vissza Budapestre.

Fényes esküvő.

Zágráb, május 24. (Saját tud. táv.) Ma esküdött örök hűséget Mattasich Kálmán susaki kerületi előljáró Schlauch Konstancia kisasszonynak, dr. Schlauch Lőrincz bíboros-püspökünk unokahugának. Az esketést Gugler püspök, várnai perjel végezte.

A magyar delegátusok ülése.

Budapest, május 24. (Saj. tud. táv.) A magyar delegáció megkezdte a 30 millió kölcsön tárgyalását. Horánszky a javaslat ellen, Pulszky mellette beszéltek. A p p o n y i holnap fog beszélni.

Lipót főherczeg halála.

Bécs, május 24. (Saját. tud. táv.) Lipót főherczeg állapotáról ma reggel 8 órakor a következő orvosi jelentést adták ki: A lélekzetvétel percenkint 17, gyöngé. A háton két újabb gangliosus roncslódás. A feloszlás minden percben várható.

Bécs, május 24. (Saját tud. távirata.) Ernő és Rainer főherczegek és Mária főherczegnő ma délelőtt Lipót főherczeg betegágyához Hörnstein kastélyba utaztak.

Baden, május 24. (Saját tud. táv.) Lipót főherczeg ő Fensége ma délelőtt 10 órakor Hörnstein kastélyban meghalt.

A Naumov-ügy.

Budapest, május 24. (Saj. tud. táv.) Konstantinápolyból jelentik: Tegnap rendkívüli minisztertanács volt. Novákovics szerb követ a Naumov-ügyre vonatkozó állítólagos körrendelet tárgyában felvilágosítást adott a nagyvezérnek és a külügy-miniszternek.

Gladstone halála.

Budapest, május 24. (Saját tud. táv.) Londonból sürgönyzik: Gladstone temetésén a walesi herczeg fogja a királynőt képviselni. A walesi herczeg és a yorki herczeg, mint gyászlepel-vivők fognak szerepelni.

A háború.

Budapest, május 24. (Saj. tud. táv.)
New-Yorkból sürgönyzik: Több lap táviratokat közöl Washingtonból, amelyek szerint Schley tengernagy Santiago de Cuba elé érkezett. Az »Ewening Journal« jelentést kapott Port de Puichól, hogy Kubából északi irányban erős bombázást hallottak. Hús hajót láttak. A bombázás még tart.

Budapest, május 24. (Saj. tud. táv.)
Washingtonból sürgönyzik: A hatóságok még nem erősítették meg azt a hirt, hogy az Oregon Key-Westbe érkezett.

Budapest, május 24. (Saj. tud. táv.)
Szent-Pétervárból jelentik: A kormány megbizta Schilinsky és Jermolov vezérkari ezredekkel, hogy kövessék figyelemmel a hadműveleteket a spanyol-amerikai háborúban. Schilinsky ezredes Madridba megy, hogy a kormánynak bemutakozzék és azután Kubába indul. Jermolov ezredes londoni orosz katonai meghatalmazott az amerikai Egyesült Államok csapataihoz csatlakozik.

KÖZGAZDASÁG.

A sertések himlője.

Jóllehet a sertések ezen betegsége távolról sem oly veszélyes, mint az egyéb betegségek közül bármelyik (t. i. az orbáncz, sertésvész, körömfájás stb.) röviden ismertetni kívánjuk azért, mert kivált a malaczokon lépvén fel, a tenyésztőnek nem kis gondot, sőt elég kárt is okoz. A himlő is ragadós és járványos jellegű, s a bőrön foly le.

Okozója ismeretlen, de valószínű, hogy nemkülönben fertőző gomba hozza létre. A sertés — egészen féléves koráig, azontul igen ritkán — juhtól és embertől meg egymástól kapja meg s így sikeresen át is ojítható reá. Az egyszer himlőn átesett disznó rendszerint nem esik többé belé. Az elhullási százalék e kór nál rendszeren csekély.

A betegség jelei a következők:

a) Az élő állaton. A malacz lázzal betegszik meg. Hónalja és czombja között, továbbá a szem és száj körül, meg a fülben (olykor máshol is) alig 24–36 óra elteltével megverednek a bőr, majd a vörösség apró foltokba szedődik össze s ezek csakhamar hólyagocskákká (pustulákká) emelkednek, majd felfakadnak s a 8–10-ik napon beszáradva fekete kerek, horpadt hegelyeket hagynak vissza. Van eset, hogy a nyakhárttyakon is fellépnek a pustulák s arra is van eset, hogy itt s a bőrön is, összefolynak. Ez esetben az elhullási százalék tetemes — 10–30%-ig lehet;

b) az elhullott malaczon az éppen előbb érintett jeleken kívül, általános hurutnál egyebet nem igen lehet találni.

Ezt a betegséget gyógykezelné nem szükséges; ilyen beavatkozásnak haszna nincs is. A járvány rövidítésére a szükségből való ojtást végre lehet hajtani, az ojtó anyagot tipikus lefolyásu himlőben szenvedő malaczok érett (8 napos) pustuláiból vevén s tüvel a fülbe ojtván. Egészséges nyáj malaczainál védelmi szempontból való ojtást nem ajánljuk és legsikeresebbnek tartjuk a sertéseknek a ragályozó anyag felvételétől való óvását, tehát a helyes és szigorú elkülönítést, himlős juhok tartózkodási helyének kerülését, a tisztaságot s az ok és célszerű fertőtlenítést.

A sertések ezen bajának járványos fellépése esetén az illetékes ministerium által ugyanolyan intézkedések rendelkezhetők el, a melynek az 1888 évi VII. törvényzikkhez adott miniszteri utasításnak a juhhimlőre vonatkozó részében foglaltatnak.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1898. május hó 24-ik napján tartott vásárban eladott természettermények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: Ó 12.80. Uj 12.60. Kétsz. buza 10.10–10.20. Rozs 9.50–9.70. Arpa 6.70–6.90. Zab 7.50–7.80. Tengeri: Ó 6.50. uj 6.20. Borsó 18.—. Lencse 20.—. Bab 9.—. Köleskása 12.—. Burgonya 4.—. 100 kiló lángliszt 21.30, zsemlyeliszt 20.70, fehérkenyér liszt 20.20, barnakenyér liszt 18.50, széna fuvarral 1.60, szalma 0.45 Szalonna 64.—, 6 kiló zsup-szalma —03, 150 dkgr. alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.15, tölgyfa 2.90, cserfa 3.40. 100 kiló marhahús 48.—. Öntött gyertya 42.—. Lámpaolaj 40.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32. Szilva pálinka —85. Szesz 1.—. 1 mm. kősó 10.70, nyers fagyú 26.—. olvaszt. fagyú 34.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj bor 23.—, mész 1.25, kemény faszén 1.80, puha faszén 1.60, kendermag 12.—. köles 6.—, repce —, dió 30.—, mogoró —, aszu szilva 24.—. Egy kilogramm savanyú káposzta 14, szalonna 66, sertéshús 60, juh-hús 32, veres hagyma 18, fog-hagyma 32, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. búkköny —, 1 mm. luczernamag —, 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1898. évi május 24-ről: Tiszta buza körülbelül 500 hltr, kétszeres buza 100 hltr, rozs 300 hltr, árpa 50 hltr. zab 100 hltr, tengeri 300 hltr, burgonya 500 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 95 drb, félhizott 160, sovány 220, süldő 500, malacz 740, hizott marha 13, jármás ökör 500, fejős tehén 300, borju 330, bivaly 13, juh és kecske 800, ló 459.

Marha ártáblázat 1898. május 24-ről
Egy pár első rendű jármás ökör 325–340, egy pár másodrendű jármás ökör 230–300, egy pár harmadrendű jármás ökör 120–220, 1 pár fejős tehén 100–200. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 65–85. 1 drb. vágó tehén 150 kgr. 46–66, 1 drb. veres borju 10–16, 1 drb. fél éves borju 16–25, 1 drb. egy éves borju 25–36, két éves borju 35–56. 1 pár hizott sertés 52–90, 1 pár fél éves 19–23. 1 pár egy éves sertés 33–45, 1 párja két. éves sertés 52–76, egy jó ígás ló 65–100, drb. pár ökröbör 16–21, egy pár tehénbör 13–16. 1 ár borjubör 6–8, 1 pár lóbor 7–10.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatőzsde.

Készáru buzában az irányzat gyenge volt.

Határidők.

	Budapest, márcz. 24.
Buza őszre	— — — — — 10.08
Buza tavaszra	— — — — — 13.04
Tengeri —	— — — — — 5.54
Rozs őszre	— — — — — 7.57
Zab őszre	— — — — — 5.90

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

	Budapest, márcz. 24.
Déli vasut	— — — — — 78.—
Rimamurányi	— — — — — 253.—
Magyar jelzálog	— — — — — 253.—
Magyar leszámítoló	— — — — — 258.—
Iparbank	— — — — — 107.—
Budapest közuti	— — — — — 387.½
Kereskedelmi bank	— — — — — 104.¾
Salgótarjáni	— — — — — 620.—
Waggon-kölcsön	— — — — — 244.—
Villamos vasut	— — — — — 272.½

Bécs márcz. 24.

Az irányzat nyomott.

Oszt. hitel	— — — — — 858.¼
Magyar hitel	— — — — — 891.—
Allamvasut	— — — — — 359.37
Birodalmi márka	— — — — — 58.85

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. márcz 24-én.

Magyar aranyjárdék 4½%	— — — — — 121.—
Magyar koronajárdék	— — — — — 99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	— — — — — 119.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	— — — — — 100.25
Magyar telek vasuti államkötvény 1878-83	— — — — — 120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4½%	— — — — — 97.75

Italmérési jog megváltási kötvény	— — — — — 100.60
Horvát-szlavon föld tehermentesítési kötvény	— — — — — 97.75
Magyar nyereségi sorsjegy-kölcsön	— — — — — 157.50
Tiszasabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — — — 139.25
Oszt. járadék papírban	— — — — — 101.75
Oszt. járadék zústben	— — — — — 101.75
Oszt. járadék aranyban	— — — — — 121.—
Oszt. korona járadék	— — — — — 101.75
1860. Oszt. államsorsjegyek	— — — — — 121.—
Oszt. magyar bankrészesvény	— — — — — 101.75
Magyar hitelbankrészesvény	— — — — — 142.50
Oszt. hitelintézeti részesvény	— — — — — 190.—
Páris vista	— — — — — 359.—
20 márkás arany	— — — — — 355.90
Német birodalmi márka	— — — — — 58.80
London vistic	— — — — — 120.50
Páris vista	— — — — — 47.60
20 márkás arany	— — — — — 11.78

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Evadberlet 20. szám.

Kisberlet 19. szám

Páros.

Páratlan.

Ma szerdán, 1898. május 25-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

E l ő s z ö r :

A négy évszak.

Dramai idyll 4 felvonásban.

Személyek:

I-ső kép: T a v a s z.

Kardos Bandi	— — — — — Pataki Béla.
Helén	— — — — — Miklósi Ilona.
Sophie	— — — — — Váradyné.
Káplár	— — — — — Szentgyörgyi I.
Egy katona	— — — — — Várad M.

II-ik kép: N y á r.

Kardos Andor, ügyvéd	— — — — — Pataki Béla.
Ilonka, neje	— — — — — Miklósi Ilona.
Sándor, Andor bátyja	— — — — — Vendrei Ferencz.
Szakácsné	— — — — — Marosi Adél.

III-ik kép: Ó s z.

Kardos Endre	— — — — — Pataki Béla.
Ilona	— — — — — Miklósi Ilona.
Pápai Klotild, festőnő	— — — — — Solti Helén.
Szobapinczér	— — — — — Heltai N.

IV-ik kép: T é l.

Kardos András	— — — — — Pataki Béla.
Ilona	— — — — — Miklósi Ilona.
Andor	— — — — — Odry Árpád.
Irma gyermekeik	— — — — — Baróthy Irma.

Helyérek mint rendesen.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, csütörtökön, 1898. május 26-án:

berletfolyamban.

Katonadolog.

Bohózat 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Jelzálogkölesönt

filoxera által elpusztított szőlők ujonani befásítására 5¾%, termő szőlőkre 5%, városi és nagyközségbeli házakra 5 és 6%-ra.

Földbirtokra:

65 évi törlesztésre	4¾%.
63½ « » » »	4¼%.
50 évi törlesztésre	5%.
30–40 évi törlesztésre	6%.
20–30 évi törlesztésre	7% mellett
ajánl és felvilágosítást nyújt 20 kr. válaszlás bélyeg ellenében	

Horváth Ede,

64 6—12

Pilis-Csabán.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debrecen—Ermihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debrecen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Ermihályfalva ér.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 28
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Ermihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17						
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	1 17	6 15	12 24	2 27	5 38						
Élesd >	1 48	7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalva >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Ermihályfalva ind.	6 36	11 09	5 35	9 14	8 13
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	Debrecen >	3 37	12 36	8 15	10 27	8 54
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	P.-Ladány ér.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	Debrecen—Nagy-Léta—Vértess.					
Nagyvárad ér.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	2 11	7 07	1 36	3 32	7 08						
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad ér.	2 18	7 14	1 48	3 42	7 22						
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 25	—	2 30	4 05	1 31						
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	—	—	2 41	4 16	1 46	Debrecen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta—Vértess.	5 25	1 05
Mező.-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	Sáránd >	9 28	5 06	Vértess ind.	—	—
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	3 04	7 56	3 21	4 56	2 50	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30
B.-Ujfalva >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48
Sáp >	3 38	9 36	12 47	12 25	4 49	Rév >	—	—	4 06	5 43	4 08	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	—	—	—	N.-Léta—Vértess ér.	10 43	6 15	Debrecen é.	7 18	3 13
P.-Ldány >	3 56	9 59	1 34	1 19	5 50	Bucsa >	—	8 51	4 27	6 04	4 36	Sáránd—Derecske.					
Szolnok >	5 32	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03						
Nagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
Budapest ér.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár ér.	5 55	10 37	6 59	8 33	—	Derecske ér.	9 57	5 35	Sáránd ér.	6 20	2 09

Nagyvárad—Szeged.						Szeged—Nagyvárad.						Nagyvárad—Arad.						Arad—Nagyvárad.					
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.				Sz. v.	Sz. v.	V. v.				Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.				Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35								
Ösi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 07								
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54								
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50								
Cséffa >	11 0	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26								
Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad ér.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31								
Kötegyán >	11 46	5 57	9 37	Kötegyán >	7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.						Dobrest—Szombatság-Rogoz.									
Sarkad >	11 57	6 9	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47																
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18																
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29																
Orosháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51																
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ösi >	9 21	5 19	8 16																
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31																

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.						Vaskóh—Belényes—Nagyvárad						Nagyvárad—Gyoma						Gyoma—Nagyvárad.					
	V. v.	Sz. v.					Sz. v.	Th. v. sz. sz.					V. v.	Sz. v.					Sz. v.	V. v.			
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 30	Nagyvárad ind.	5 50	2 00	Gyoma ind.	3 40	2 40												
V.-Velenceze >	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya >	4 42	2 43	Ösi >	6 09	2 70	Déva-Ványa >	4 37	3 40												
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 00	Körös-Ladány >	5 13	4 23												
Kardó >	4 50	3 27	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 59	Szeghalom >	5 40	4 55												
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Sonkolyos >	5 58	4 15	Körösszeg >	7 02	4 49	Vészto >	6 12	5 36												
Tasádfő >	6 07	4 31	Belényes-Ujlak >	6 10	4 27	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 08												
Drág-Cséke >	6 30	4 45	Borz >	6 19	4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 23												
Magyar-Cséke >	6 50	4 55	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 02												
Dusesd >	7 05	5 12	Gyanta >	6 56	5 19	Iráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 14												
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Hollód >	7 10	5 34	Kót >	9 19	5 14	Sakál >	7 48	7 49												
Hollód >	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vészto >	9 44	5 32	Körösszeg >	8 11	8 13												
Gyanta >	8 12	6 11	Dusesd >	7 55	6 34	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 38												
Sólyom >	8 38	6 36	Magyar-Cséke >	8 07	6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 53												
Borz >	8 53	6 50	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ösi >	9 03	9 13												
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Tasádfő >	8 40	7 33	Gyoma ér.	12 45	8 06	Nagyvárad ér.	9 20	9 32												
Sonkolyos >	9 18	7 13	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	Nagyvárad—Ermihályfalva						Ermihályfalva—Nagyvárad.											
Belényes >	10 04	7 47	Kardó >	9 27	8 31																		
Szudrics >	10 27	8 09	Félix-Fürdő >	9 40	8 45																		
Lunka-Rézbánya >	10 56	8 21	V.-Velenceze >	10 01	9 09																		
Vaskóh ér.	11 12	8 49	Nagyvár ér.	10 11	9 19																		

Székelyhid—Margitta						Margitta—Székelyhid					
	V. v.	V. v.					V. v.	V. v.			
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45	Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45
Apátkeresztur >	10 46	8 41	Monos-Petri >	4 46	4 56	Apátkeresztur >	10 46	8 41	Monos-Petri >	4 46	4 56
V.-Ábrány >	11 03	8 55	V.-Ábrány >	4 57	5 08	V.-Ábrány >	11 03	8 55	V.-Ábrány >	4 57	5 08
Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26	Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26
Margitta ér.	11 28	9 16	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07	Margitta ér.	11 28	9 16	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07

Menetdíj krban állami vasuton						Füldő-vonatok.													
I. o.	II. o.	III. o.	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Szept. 15-ig	Menetdíj krban közuti vasuton	II. o.	III. o.
—	—	—	—	—	11 27	—	—	—	6 19	—	10 23	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	8 07	9 38	11 32	1 08	4 20	6 30	8 07	10 30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	15	10	7 53	9 24	11 17	12 54	4 06	6 09	7 53	10 13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	22	15	7 38	9 11	11 04	12 41	3 51	5 56	7 38	10 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	22	15	7 35	9 08	11 —	12 38	3 48	5 52	7 35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	22	15	7 24	8 57	10 42	12 27	3 35												